

МІНІСТЕРСТВО О МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філософії та релігієзнавства

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

Підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (ступінь доктора філософії), очної (денної, вечірньої) та заочної форм навчання

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Філософії та методології науки» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (ступінь доктора філософії), очної (денної, вечірньої) та заочної форм навчання

Розробник: Борейко Ю. Г., доцент, доктор філософських наук, завідувач кафедри філософії та релігієзнавства, Гудзенко О. Г., доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та релігієзнавства

Рецензент: Ємельянова Ю. П., доцент, доктор філософських наук, професор кафедри загальної і соціальної психології та соціології

Самостійне електронне текстове мережеве видання.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

© Борейко Ю. Г., 2019р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Очна (денна, вечірня) форма навчання	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Нормативна
		Рік навчання 1
Кількість годин/кредитів 180/6 ІНДЗ: немає		Семестр 1-2 Лекції 44 год. Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год. Самостійна робота 116 год. Консультації ____ год. Форма контролю: залік, екзамен
Заочна форма навчання	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Нормативна
		Рік навчання 1
Кількість годин/кредитів 180/6 ІНДЗ: немає		Семестр 1-2 Лекції 22 год. Практичні (семінарські) 10 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год. Самостійна робота 148 год. Консультації ____ год. Форма контролю: залік, екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчальної дисципліни «Філософія та методологія науки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки доктора філософії. Програма містить 2 змістових модулі: 1) Наука в контексті соціокультурного розвитку людства, 2) Методологічна складова науки та критерії науковості.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні засади феномену науки. Мета курсу полягає у засвоєнні теоретично-методологічних та філософських учень, які визначають стан, структуру та перспективи розвитку сучасної науки; формування навичок оперувати категоріально-понятійним апаратом, засвоєння вихідних засад науково-пізнавальної діяльності. Завданням курсу є обґрунтування необхідності підвищення значущості наукового знання за умов ускладнення соціально-цивілізаційних процесів у сучасному суспільстві.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання аспіранти будуть компетентними у таких питаннях:

- базові знання фундаментальних основоположень філософії науки в обсязі, необхідному для професійної діяльності;
- понять, теорій і методів, необхідні для вивчення і розуміння засобів та механізмів людського пізнання, їх використання у сфері науки та наукової методології;
- причинно-наслідкові зв'язки, новітню наукову інформацію для здійснення планованого та доцільного наукового пошуку в певних науках та предметних сферах пізнання;
- критерії для оцінки наукової значущості отриманих науково-пізнавальних результатів, їх інноваційного характеру та визначення частки їх реального внеску у приріст наукового знання.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Наука в контексті соціокультурного розвитку людства

Тема 1. Філософія і методологія науки: загальне окреслення та проблемне поле

Роль пізнавальної діяльності в житті людини і суспільства. Основні види пізнання. Особливості проявів науки в житті сучасного суспільства. Впливи науки на людину та сучасні цивілізаційні процеси. Філософія і наука: ракурси співвідношення. Зростання ролі методологічної свідомості в науці. Основні підходи до розуміння методології науки. Філософія науки: поняття, проблемне поле, місце в системі філософського знання.

Тема 2. Наука як соціально-історичне явище

Зв'язок науки із історичним цивілізаційним процесом. Наука в контексті співвідношення «Схід – Захід». Поняття науки, її суттєві ознаки та функції. Загальні особливості наукового знання. Знання наукові, ненаукові та антинаукові. Основні форми

існування науки в сучасному суспільстві. Організаційні, економічні, соціально-політичні та технологічні аспекти науки.

Класифікація наук: історія і сучасність.

Тема 3. Особливості історичного розвитку науки

Історичний аспект існування науки та проблема її виникнення. Наука, магія, протонаука. Еволюційні та революційні зміни у розвитку науки. Основні наукові революції в історії людства та їх особливості. Історичні типи науки. Поняття неklasичної науки та її порівняння із класичною наукою. Філософські і методологічні аспекти особливостей неklasичної науки. Поняття постнеklasичної науки. Нелінійність як ознака сучасної постнеklasичної науки. Сучасні зміни у розвитку та розумінні науки: поняття «технонауки» та співвідношення фундаментальних і прикладних наук.

Тема 4. Парадигмальні характеристики соціально-гуманітарного пізнання

Проблема наукового статусу соціально-гуманітарних наук та їх предметна визначеність. Сучасні підходи до розрізнення соціальних та гуманітарних наук. Історичний контекст розрізнення наук про природу та соціально-гуманітарних наук (наук про культуру). Вихідні парадигмальні особливості соціально-гуманітарного пізнання та їх значення для розуміння сучасної постнеklasичної науки. Методологія соціально-гуманітарного наукового пізнання.

Тема 5. Соціальні, організаційні, моральні та особистісно-екзистенціальні аспекти науки і наукової діяльності

Наука як соціальний інститут. Управлінські, організаційні та соціальні аспекти існування сучасної науки. Наука і культура в їх взаємних впливах. Моральні та ціннісні чинники наукової діяльності. Основи та принципи етики науковця. Прояви особистісного, суб'єктивного начала в науці. Проблеми наукової творчості у філософії та методології науки.

Тема 6. Наука в епоху інформаційного суспільства

Наука в контексті процесів медіатизації культури і суспільства. Наука, політика і влада: основні підходи до тлумачення сучасних взаємин. Впливи сучасної науки на модифікації суспільного виробництва та соціальної структури суспільства: поняття «посткапіталістичного» та «постекономічного» суспільства. Суспільство знань та

рефлексивне суспільство як перспективи сучасного науково-технічного та соціально-економічного розвитку.

Змістовий модуль 2. Методологічна складова науки та критерії науковості

Тема 7. Методологічна складова науки: метод – методологія – методика

Особливості людської життєдіяльності та роль методів в її здійсненні. Історичні різновиди методів діяльності і пізнання: рецепти, приписи, процедури. Поняття методу наукового пізнання та його складові. Метод і наука: об'єкт, предмет та суб'єкт науки. Метод та науковий об'єкт. Співвідношення методу і наукової теорії. Основні різновиди методів науки.

Тема 8. Найавторитетніші методологічні проекти науки ХХ століття

Методологічний проект як різновид методології науки. Філософські основи авторитетних методологічних проектів ХХ ст. Позитивізм, аналітична та лінгвістична філософія про умови науковості знання. Неокантіанській підхід до пояснення науки. Феноменологічне розуміння науки. Постпозитивізм про соціально-історичний контекст розвитку науки. Верифікація як методологічний проект ХХ ст., її сутність та результати запровадження. Фальсифікаціонізм К.Поппера як методологічний проект.

Тема 9. Методи наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки

Поняття рівнів наукового пізнання, підстави їх виділення та особливості. Сучасні підходи до визначення рівнів наукового пізнання. Методи і форми емпіричного наукового пізнання; поняття наукового факту та сперечання щодо його розуміння і визначення. Методи опрацювання фактів та їх логічна природа. Проблема співвідношення фактів та наукової теорії. Основні методи побудови наукових теорій. Форми теоретичного наукового пізнання та їх евристичне значення.

Тема 10. Проблема якісної оцінки наукового знання: критерії, еталони та ідеали науки

Критерії та еталони науковості знань: поняття та характеристика. Ідеали науки та їх роль в науковому поступі. Поняття істини у пізнанні та науці. Істина як цінність та ідеал пізнання. Істина та істинність наукового знання: фактологічні, логічні та смислові аспекти істинності наукових знань. Основні поняття, що застосовуються в науці для позначення якісних характеристик знання в їх відношенні до істини.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	(Семін.)	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Наука в контексті соціокультурного розвитку людства					
Тема 1. Філософія і методологія науки: загальне окреслення та проблемне поле	17	4	2		11
Тема 2. Наука як соціально-історичне явище	18	4	2		12
Тема 3. Особливості історичного розвитку науки	18	4	2		12
Тема 4. Парадигмальні характеристики соціально-гуманітарного наукового пізнання	17	4	2		11
Тема 5. Соціальні, організаційні, моральні та особистісно-екзистенціальні аспекти науки і наукової діяльності	17	4	2		11
Тема 6. Наука в епоху інформаційного суспільства	17	4	2		11
Разом за змістовим модулем	104	24	12		68
Змістовий модуль 2. Методологічна складова науки та критерії науковості знань					
Тема 7. Методологічна складова науки: метод – методологія – методика	18	4	2		12
Тема 8. Найавторитетніші методологічні проекти науки ХХ століття	20	6	2		12
Тема 9. Основні методи наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки	20	6	2		12
Тема 10. Проблема якісної оцінки наукового знання: критерії, еталони та ідеали науки	18	4	2		12
Разом за змістовим модулем	76	20	8		48
Всього годин	180	44	20		116

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	К-сть годин
Змістовий модуль 1. Наука в контексті соціокультурного розвитку людства		
1	Тема 1. Філософія і методологія науки: загальне окреслення та проблемне поле	11

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Філософсько-методологічні підходи до визначення науки. 2. Логіко-епістемологічний підхід. 3. Класичний позитивізм. 4. Емпіріокритицистський підхід. 5. Соціологічний та культурологічний підходи. 	
2	<p>Тема 2. Наука як соціально-історичне явище</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наука як генерація нового знання 2. Наука як сфера духовної культури. 3. Соціальний статус науки. 	12
3	<p>Тема 3. Особливості історичного розвитку науки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переднаука як феномен традиційних культур. 2. Наука в середньовічному суспільстві. 3. Формування науки Нового часу. 	12
4	<p>Тема 4. Парадигмальні характеристики соціально-гуманітарного наукового пізнання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка об'єкта і предмета соціально-гуманітарного пізнання. 2. Суб'єкт соціально-гуманітарного пізнання. 3. Дисциплінарна структура соціально-гуманітарних наук. 4. Соціально-гуманітарні науки у процесі соціальних трансформацій 	11
5	<p>Тема 5. Соціальні, організаційні, моральні та особистісно-екзистенціальні аспекти науки і наукової діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особистість в науці. 2. Наукова діяльність ученого як професія. 3. Моральний кодекс науковця. 	11
6	<p>Тема 6. Наука в епоху інформаційного суспільства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий етос за Р. Мертоном. 2. Принципи етосу науки. 3. Наука і держава. 	11
Змістовий модуль 2. Методологічна складова науки та критерії науковості знань		
7	<p>Тема 7. Методологічна складова науки: метод – методологія – методика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення емпіричного пізнання в розвитку сучасної науки. 2. Поняття наукового факту та проблеми його осмислення. 3. Співвідношення методу, методології та методики. 	12
8	<p>Тема 8. Найавторитетніші методологічні проекти науки ХХ століття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови виникнення моделей наукового пізнання новітньої доби. 2. Індуктивний та дедуктивний методи. 3. Методологічний плюралізм новітньої методології науки. 	12
9	<p>Тема 9. Основні методи наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні види пізнання. 2. Мова науки. 3. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. 	12
10	<p>Тема 10. Проблема якісної оцінки наукового знання: критерії, еталони та ідеали науки</p>	12

	1. Істина і знання. 2. Істина і цінності. 3. Істина і віра.	
	Разом	116

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Залік або екзамен проводяться шляхом визначення підсумкової оцінки за 100-бальною шкалою і складаються із сумарної кількості балів за поточне оцінювання з відповідних тем (40 балів) і модульні контрольні роботи (60 балів). Сумарна кількість балів 75 і більше дає змогу не складати екзамен.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

Поточний контроль (мах = 40 балів)										Мод. контр. (мах = 60 балів)	Заг. к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Модуль 2	
										МКР 1 МКР 2	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	30 30	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на модульних контрольних роботах

4 бали – студент може розрізняти об’єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

6 балів – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об’єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв’язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

10 балів – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання

навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

16 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

18 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

20 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

22 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

24 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

26 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної

діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

28 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

30 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авенариус Р. Критика чистого опыта. В популярном изложении А. Луначарского. М.: Изд-во ЛКИ, 2008. 224 с.
2. Агацци Э. Моральное измерение науки и техники. Пер. с англ. И. Борисовой. Науч. ред. В. А. Лекторский. М.: МФФ, 1998. 344 с.
3. Айер А. Дж. Язык, истина и логика. Пер. с англ. В. А.Суровцева, Н. А. Тарабанова. Под. общ. ред. В. А.Суровцева. М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2010. 240 с.
4. Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку. За наук. ред. А. С. Синиці. Л.: Літопис, 2014. 374 с.
5. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. М.: «Медиум», 1995. 323 с.

6. Бермус А. Г. Введение в гуманитарную методологию: Научная монография. М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2007. 336 с.
7. Бод Р. Забуті науки. Історія гуманітарних наук. Пер. з нідерл. Я. Довгополий. К.: Вид-во Жупанського, 2016. 376 с.
8. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. М.: Прогресс, 1990. 220 с.
9. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки: підручник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 223 с.
10. Дротенко Л. Г. Філософія наукового пізнання. Навчальний посібник. К.: Б/в, 2010. 224 с.
11. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 202 с.
12. Жигилій Н. В. Філософія науки і техніки. Полтава: Полт. НТУ, 2006. 106 с.
13. Зеленков А. И. Философия и методология науки. Минск: АСАР, 2007. 146 с.
14. Канке В. А. Основные философские направления и концепции науки : Учебное пособие для вузов по направлению и специальности «Философия» . М. : Логос, 2004. 328 с.
15. Карамішева Н. В. Евристика: навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2013. 272 с.
16. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник. К. : Професіонал, 2004. 208 с.
17. Когнитивный подход. Научная монография / Ответственный редактор – академик РАН В. А. Лекторский. М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2008. 464 с.
18. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : Навчальний посібник. К. : Кондор, 2006. 206 с.
19. Кузьменко Г. Н., Отюцкий Г. П. Философия и методология науки: учебник для магистратуры. М. : Издательство Юрайт, 2017. 450 с.
20. Лакатос И. Методология исследовательских программ. Пер. с англ. М.: Издательство АСТ, 2003. 380 с.
21. Мамардашвили М. К. Стрела познания. Сборник. М.: Тайдекс Ко, 2004. 264 с.
22. Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие. М.: Прогресс – Традиция, 2005. 464 с.
23. Никифоров А. Л. Философия науки: История и теория. М.: Идея-Пресс, 2010. 264 с.
24. Петрушенко В. Епістемологія як філософська теорія знання. Львів: Вид-во Держ. ун-ту «Львівська політехніка», 2000. 296 с.

25. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 184 с
26. Петрушенко В. Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія. Львів: Ахілл, 2005. 320 с.
27. Петрушенко В. Л. Філософія (вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії): навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 596 с.
28. Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень : Підручник. К. : Знання, 2007. 270 с.
29. Ратников В. С., Макаров З. Ю. Історія і філософія науки. Хрестоматія. Навч. Посібник. Вінниця: Нова книга, 2009. 416 с.
30. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Вид. 2-ге, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 306 с.
31. Синиця А. С. Аналітична філософія: монографія. Л.: ЛДУФК, 2013. 304 с.
32. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : Підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Знання, 2007. 317 с.
33. Степин В. С. История и философия науки. М.: Академический проект, 2011. 423 с.
34. Філософія і методологія науки: курс лекцій. Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2012. 150 с.
35. Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов. Харьков: ХНУРЭ, 2002. 292.
36. Энциклопедия эпистемологии и философии науки. М.: «Канон+» - РООИ «Реабилитация», 2009. 1248 с.
37. Losee John. A Historical Introduction to the Philosophy of Science. Fourth edition. New York: Oxford University Press, 2001. 314 p.
38. Okasha Samir. Philosophy of Science. A Very Short Introduction. Oxford, 2002. 69 p.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Основні сучасні підходи до розуміння методології науки.
2. Філософія науки як напрям філософського знання: особливості та проблеми.
3. Наука як феномен цивілізації західного типу.
4. Історичні умови виникнення та поширення науки.
5. Основні тлумачення поняття науки. Наука у нормативному значення поняття.
6. Суттєві ознаки науки та їх пояснення.
7. Категоріальний каркас науки та його значення для наукового знання.

8. Особливості будови наукового знання.
9. Мова науки, її особливості та значення.
10. Основні форми існування науки в сучасному суспільстві.
11. Організаційні, економічні, політичні та технологічні аспекти науки.
12. Поняття методу наукового пізнання та його значення для науки.
13. Класифікації методів наукового пізнання.
14. Класифікація наук в сучасному наукознавстві.
15. Емпіричний рівень наукового пізнання, його значення для науки.
16. Методи і форми емпіричного наукового пізнання.
17. Поняття наукового факту та складності його інтерпретації.
18. Основні методи опрацювання фактів, оцінка їх пізнавальної ролі.
19. Поняття наукової теорії, її якісні особливості та особливості її будови.
20. Провідні методи теоретичного наукового пізнання.
21. Форми теоретичного наукового пізнання: поняття, закон, принцип, ідея.
22. Роль гіпотез у теоретичному науковому пізнанні.
23. Метод системно-структурного аналізу в сучасній науці.
24. Поняття моделі та евристична роль моделювання в сучасній науці.
25. Метод і методологія: основні аспекти співвідношення.
26. Методологія і методика в контексті наукового пізнання.
27. Істина та істинність в сучасній науці.
28. Якісні характеристики знання за мірою їх відношення до істини.
29. Критерії, еталони та ідеали науки.
30. Історичні аспекти функціонування науки.
31. Проблема виникнення науки в історії людства.
32. Поняття наукової революції та її основні інтерпретації.
33. Концепція наукової революції Т.Куна.
34. Поняття парадигми в науковому пізнанні та її використання в наукознавстві.
35. Основні наукові революції в історії людства.
36. Історичні умови виникнення некласичної науки.
37. Порівняльний аналіз вихідних засад класичної та некласичної науки.
38. Поняття постнекласичної науки та її основні характеристики.
39. Поняття біфуркації, нелінійності та стохастичності в постнекласичній науці.
40. Неопозитивістський методологічний проект науки.
41. Проблематика аналітичної філософії та її концепція науки.
42. Неокантіанський підхід до пояснення науки.

43. Постпозитивізм: концепція фальсифікаціонізму.
44. Постпозитивізм: концепція науково-дослідних програм.
45. Постпозитивізм: особистісні аспекти функціонування науки.
46. Плюралістичний «методологічний анархізм» П. Фейєрабенда.
47. Етичні аспекти наукової діяльності. Стандарти етосу науки за Мертоном.
48. Роль евристики в сучасній науковій творчості.